

## HY Johdatus matemaattiseen rahoitusteoriaan, Harjoitus-6 (01.03.2012)

1. Olkoon  $\mathbb{F} = (\mathcal{F}_t : t \in \mathbb{N})$  filtraatio todennäköisyysavaruudessa  $(\Omega, \mathcal{F})$ .  
Osoita että  $(M_t : t \in \mathbb{N})$  on  $(P, \mathbb{F})$ -martingaali, jos ja vain jos  $M_t \in L^1(\Omega, \mathcal{F}_t, P)$  ja  $\forall t \in \mathbb{N}$

$$E_P(M_{t+1}|\mathcal{F}_t)(\omega) = M_t(\omega)$$

**Vihje** Osoita induktiolla että  $\forall 0 \leq r \leq t \in \mathbb{N}$ ,

$$E_P(M_t|\mathcal{F}_r)(\omega) = M_r(\omega)$$

2. Olkoon  $Y_1, \dots, Y_T$  riippumattomia ja samoin jakautuneita Binaari( $p$ )  
jakautuneita, jolla  $P(Y_t = 1) = 1 - P(Y_t = 0) = p$ .

Otamme todennäköisyysavaruudeksi kolikko avaruus  $\Omega = \{0, 1\}^T$  ja  
jossa  $\omega = (\omega_1, \dots, \omega_T)$ ,  $\omega_t \in \{0, 1\}$  ja oletetaan että  $Y_t(\omega) = \omega_t \in \{0, 1\}$

Olkoon  $X_t(\omega) = Y_1 + Y_2 + \dots + Y_t$ .

Osoita että  $X_t$  on Binomi( $p, t$ ) jakautunut, eli että

$$P(X_t = x) = \binom{t}{x} p^x (1-p)^{t-x}, \quad \text{kun } x \in \{0, 1, 2, \dots, n\}, P(X = x) = 0 \text{ muuten}$$

3. Olkoon  $(S_t, B_t : t = 0, 1, \dots, T)$  rahoitusinstrumentit jossa

$$S_t(\omega) = (1+u)^{X_t(\omega)}(1+d)^{t-X_t(\omega)}, \text{ ja } B_t = B_0(1+r)^t,$$

jossa  $B_0, S_0 > 0$  ja  $u > r > d > -1$  ovat deterministisia.

Esimerkiksi otamme  $B_0 = S_0 = 1$ ,  $d = -0.2$ ,  $r = 0.1$ ,  $u = 0.3$ .

Olkoon  $S_t = S_t/B_t$  diskontattu osakkeen arvo.

- (a) Osoita että riskineutraali mitta  $Q \sim P$  jolla  $S_t$  on  $(Q, \mathbb{F})$ -martingaali,  
on yksikäsitteinen, ja laske se.

**Vihje** Koska  $Q \sim P$ , seuraa että

$$Q(Y_t = 1|\mathcal{F}_{t-1}) = \left(1 - Q(Y_t = 0|\mathcal{F}_{t-1})(\omega)\right) \in (0, 1)$$

Kirjoita esiin martingaali ehto

$$E_Q(\tilde{S}_t | \mathcal{F}_{t-1})(\omega) = \tilde{S}_{t-1}(\omega)$$

filtraatiossa  $\mathbb{F} = (\mathcal{F}_t : t \in \mathbb{N})$  jossa

$$\mathcal{F}_t = \sigma(Y_1, \dots, Y_t) = \sigma(S_1, \dots, S_t) \quad , \quad t \in \mathbb{N}$$

(b) Laske momentti

$$\varphi(\theta) := E_Q(\{S_t\}^m), \text{ kun } m \in \mathbb{N}$$

Huom: muista Newtonin kaava:

$$(x + y)^t = \sum_{s=0}^t \binom{t}{s} x^s y^{t-s}$$

4. Olkoon filtraatio  $\{\mathcal{F}_t\}$  jossa  $\mathcal{F}_t = \sigma(S_1, \dots, S_t)$ . Osoita että kun  $r \leq t$ , ja  $f(x)$  on funktio, seuraa että

$$E_Q(f(S_t) | \mathcal{F}_r)(\omega) = E_Q(f(xS_{t-r}))|_{x=S_r(\omega)}$$

eli vasemmalla puolella on ehdollinen odotusarvo ja oikealla puolella on odotusarvo laskettu pisteessä  $x = S_r(\omega)$ .

5. Laske hinta ja suojausstrategia  $(B_t, S_t)$ -markkinamallissa eurooppalaiselle optiolle  $F(\omega) = \{S(\omega)_T\}^2$ , jossa maturiteetti aika on  $T = 3$ .

$$E_Q(FB_T^{-1} | \mathcal{F}_t)(\omega)$$

ja sen diskreetti gradientti (diskreetti Malliavin derivaatta):

$$\nabla_t E_Q(FB_T^{-1} | \mathcal{F}_t)(\omega) = B_T^{-1} E_Q(\nabla_t F | \mathcal{F}_t)(\omega) = B_T^{-1} E_Q(\nabla_t F | \mathcal{F}_{t-1})(\omega)$$

jossa

$$\begin{aligned} \nabla_t F(\omega) &= \nabla_t F(\omega_1, \dots, \omega_T) = \\ &F(\omega_1, \dots, \omega_{t-1}, 1, \omega_{t+1}, \dots, \omega_T) - F(\omega_1, \dots, \omega_{t-1}, 0, \omega_{t+1}, \dots, \omega_T). \\ &\omega_t \in \{0, 1\}, \end{aligned}$$

**Vihje** Piirra binomipuu, ja esitä suojausstrategiassa kaikkissa  $\#\Omega = 2^T$  tapauksissa.